

DE ZANDBRUID

I

En het zand huilde en het brulde en hishiste, het wervelde omhoog en het tuimelde omlaag, het sloeg alles binnenstebuiten, achterstevoren, het was gekrijs en gefluister tegelijk. Het vulde alle hoeken, alle gaten. Het sloeg om zich heen met vlagen die het verstand uit een man sloegen, die zijn huid afstroopten en hem voorgoed de adem benamen. En het zand huilde en het brulde en hishiste, het nam man en vrouw, have en goed en verzwoeg alles.

II

Zilver woonde met zijn vader aan de rand van de woestijn. Het hutje stelde niet veel voor, maar 'een huis is een thuis zodra er een dak op zit', zei zijn vader altijd. 'En wie zich thuis wil voelen is welkom.' De enige gast was de wind. Soms was hij lui en bewogen alleen de kralen van het vliegengordijn. Maar meestal was de wind speels en onbesuisd. Vaak kieperde hij een stoel of tafel om. Een enkele keer ontstak de wind in woede, dan rukte hij aan het hutje en striemde hij het raam met hagel van zand en kon het gebeuren dat het dak eraf vloog of zelfs de hele hut ervandoor ging. Dan rukte de wind alles uit elkaar en daarna hagelde het losse onderdelen die Zilver en zijn vader weer bij elkaar moesten sprokkelen en in elkaar zetten. Zilvers vader zei altijd: 'Kwaad worden op de wind is kwaad worden op het lot. Het helpt zelden.'

Hij kon het weten.

Op zijn achttiende was hij vanaf de andere kant van de woestijn aan komen lopen. In het eerste dorp dat hij tegenkwam, werd hij verliefd op het eerste meisje dat hij zag. Het kledinggebruik in die streken

schreef lange, zwarte doeken voor met een zoom van minstens twintig centimeter gevuld met zand, zodat de rokken nooit opwoeien en mannen op rare gedachten konden brengen, maar Zilvers moeder droeg oranjerode doeken die als vuur om haar heen dansten. En haar enkels waren daarbij meer dan eens zichtbaar.

Het dorp sprak er schande van. Haar eigenwijsheid was al vaak in de dorpsraad besproken en ze was ook gecorrigeerd, maar veel had het niet geholpen. Misschien kwam het doordat ze kind noch kraai had: haar ouders waren gestorven toen ze vijftien was en broers en zussen had ze niet.

Het dorp was heimelijk opgelucht dat een man haar wilde hebben, al zou het dat nooit hebben toegegeven. Ze hadden jarenlang in haar onderhoud moeten voorzien, want ze was wees. Dus zodra er een rondreizende priester was gevonden, had het dorp hen laten trouwen, en dat was dat.

'Maar waar moeten we van leven?' had Zilvers vader gezegd, nadat hij en zijn kersverse vrouw al zo vaak hadden liggen vrijen dat hun verstand weer was teruggekeerd.

'Heb je zand in je ogen?' antwoordde ze.

Het dorp lag bij een bron, de enige bron in tientallen kilometers omtrek. Wat was er nu simpeler, zei ze, dan gebruik te maken van dat wat de bron én de woestijn boden. 'Je hebt maar drie dingen nodig,' zei ze, 'Klei, water en warmte. En dat is hier in overvloed en gratis en voor niks.'

Nog geen jaar later schonk ze de pottenbakker een zoon en noemde hem Zilver.

Later, toen de tragedie al had plaatsgevonden, zei Zilvers vader: 'Het geluk is als een kind. Het kan maar tot drie tellen.'

Een week nadat Zilver was geboren, liep zijn moeder naar de bron om

water te halen, een stormwind stak op en het laatste wat Zilvers vader van zijn vrouw zag, was hoe ze hoog door de lucht over de zandduinen wervelde, met de wapperende oranjerode doeken als de staart van een komeet achter haar aan.

III

Zilver groeide op tot een jonge man. Hij had de verbluffende schoonheid van zijn moeder geërfd en de hoffelijkheid van zijn vader, iets wat niet onopgemerkt bleef in een dorp met overwegend horkerige, foelieijke mannen.

Steeds vaker daalden meisjes, vrouwen en sommige jongens langs de met palmbomen omzoomde zandweg af met een kruik op hun hoofd. Soms wel vier keer per dag. De slager viel het op dat zijn vrouw steeds vaker een kruik van Zilver nodig had. Want Zilver was pottenbakker geworden, net als zijn vader. 'Het is de wind,' zei ze. 'Die waait alles aan diggelen.' Maar toen de slager haar op een ochtend stiekem volgde, trof hij haar in de keider aan met een hamer in haar ene hand en een kruik in de andere.

Het dorp nam geen halve maatregelen.

Een week later arriveerde er een man die zorgvuldig een palmblad boven zijn hoofd hield. Het blad was groot genoeg om zijn hoofd schaduwt te bieden en zijn gezicht was opvallend bleek in vergelijking met zijn roestbruin verbrande schouders en voeten.

Hij nieste drie keer toen hij de dorpsraad begroette ('Antonio Francesco Zeffirelli met uw welnemen') en daarna was hij zeker vijf minuten bezig om een zakdoek te zoeken, wat geen sinecure was met dat wapperende palmblad in zijn handen. Tot hun verbazing droeg de man geen kaftan maar een harembroek, een enigszins verwijfd geval

dat wijd stond als een hoepelrok en waar minstens dertien zakken op waren gestikt. De dorpsraad keek echter wel uit er wat van te zeggen. Antonio Francesco Zeffirelli was een uitmuntend gifmenger, valmaker, boog- en musketschietster, en daarnaast beheerste hij de woordkunst zo goed dat hij een mens zijn graf in kon praten. Dat kwam hem allemaal goed van pas want hij was moordenaar van beroep.

'Het gaat om de zoon van de pottenbakker,' zei de dorpsoudste.

'We willen dat je hem ombrengt,' zei de slager.

'Nou,' zei de barbier, die wat zachtvaardiger was, 'Hij hoeft niet dood, maar hij moet wel zo verminkt worden dat geen van onze vrouwen hem meer hoeft.'

Het had weinig gescheeld of de moordenaar had zich stante pede omgedraaid. 'Meneer,' zei hij en zijn stem trilde van verontwaardiging, 'Antonio Francesco Zeffirelli is een moordenaar van eer. Het gaat hem om de schoonheid van de moord, en daar hoort verminking niet bij.

Zeker niet, meneer!

De dorpsoudste kon het maar net sussen. 'Hij hoeft alleen maar dood,' zei hij.

IV

De volgende ochtend zocht de moordenaar een geschikte plek vlak bij de bron. Hij haalde de onderdelen van zijn reisboog tevoorschijn, zette het wapen in elkaar, fatsoeneerde de veren aan het uiteinde van de pijlen en wachtte kalm tot de jongen kwam. Zeffirelli liet hem passeren en toen Zilver de twee manden van gevlochten palmblieders neerzette en zich vooroverboog om de klei uit het riviertje te scheppen, spande hij de boog en schoot.

De boog was er een van de allerbeste kwaliteit, gemaakt van het buigzaamste taxushout, en de pees was gemaakt van oersterk Japans vrouwenhaar.

De pijl verliet de boog zonder geluid, alleen bij het terugslaan van de pees klonk een kort droog tikje. Daarna schoot hij nog twee keer. Hij was zo geroutineerd dat de eerste pijl nog niet halverwege was of de andere twee waren eveneens onderweg.

Wachten tot het slachtoffer in elkaar zou zakken deed hij niet. Dat was iets voor amateurs.

Zeffirelli liep zacht neuriënd langs het palmenpaadje terug naar het dorp. Hij verheugde zich al op het hazenslaapje in zijn kamer, toen hij voetstappen achter zich in het zand hoorde knerpen. Voor hij boe of bah had kunnen zeggen, passeerde Zilver hem. De jongen groette hem beleefd en verdween met zijn twee manden vol klei balancerend op zijn schouders. Over zijn rug, tussen zijn schouderbladen, liep een roodbruin stroompje omhoog. Eén verbijsterend moment dacht de moordenaar dat de jongen gestorven was zonder dat hij het door had. Dat kwam voor. Toen zag hij dat het stroompje geen bloedspoor was, maar een modderstroompje dat uit een lek van een van de manden kwam. Zijn ranke rug was ongeschonden.

'De woestijnwind heeft je in de luren gelegd,' zei het dorp.

Antonio Francesco Zeffirelli was opgegroeid op de Povlakte, een van de weinige vlaktes ter wereld waar de wind vrijwel altijd met een boogje omheen gaat. De moordenaar kende mist, hij kende zomeravonden met lucht als hete pap, maar van wind die pijlen zoekmaakte had hij weinig verstand.

Hij liet zich niet uit het veld slaan.

De volgende dag stond hij op nog voor de eerste haan had gekraaid. Hij ging op weg met een spade en een bepakte ezel met een groot zandkleurig tapijt.

De val was briljant in zijn eenvoud: een diepe kuil met daarover het tapijt bedekt met zand, zodat niet te zien was waar de weg eindigde en de val begon. Het tapijt was aan beide uiteinden volgestort met zand,

de hoeveelheid afgestemd op het gewicht van de jongen. Wanneer Zilver in de val zou lopen, zou niet alleen het tapijt meegeven en hem in de val doen storten. Het zand aan de uiteinden zou hem bovendien meteen begraven.

Eigenlijk bestond er geen mooiere dood, dacht de moordenaar. Dood door verstikking was snel en liet het lichaam volledig intact. En hij gunde de jongen een mooi einde, want hij had sympathie voor hem opgevat, al veranderde dat niets aan zijn missie.

De jongen groette hem en liep vervolgens, tot Zeffirelli's verbijstering, dwars over de tapijtval naar de rivier. De moordenaar krabde aan zijn hoofd. Hij wachtte tot Zilver terugkwam, weer over de tapijtval heenliep. De moordenaar groette hem opnieuw, plotseling merkwaaardig verlegen. Had hij soms verkeerd gerekend? Toen de jongen uit het zicht was verdwenen, liep Zeffirelli, omzichtig met het palmeblad om zich heen prikkend, naar de val toe. Ineens, op een totaal andere plek dan hij had verwacht, zakte de grond onder hem weg en stortten bakken zand op hem neer. De moordenaar was ongetwijfeld gestikt als hij niet met zijn andere hand verstrikt was geraakt in het leidsel van het ezeltje. Het dier galoppeerde in paniek het weggetje af en trok de moordenaar uit het zand als een kurk uit de fles. Hij hield er een gescheurde oksel aan over.

'Ditmaal heeft het woestijnzand je in de luren gelegd,' zei het dorp.

Met veel pijn en moeite viste Zeffirelli die avond uit een van de zakken van zijn harembroek een flesje met daarop het opschrift 'Olifantendromen'. Van oorsprong was het een verdovingsmiddel om wilde olifanten mee te domesticeren, maar voor mensen kon een slokje van het gif al dodelijk zijn. Wat het voor had op andere vergiften (en dat sprak de moordenaar aan) was het feit dat het nauwelijks krampen, convulsies of andere narigheid veroorzaakte, maar een glimlach op

het gezicht van het slachtoffer bracht en hem in een slaap deed vallen die zo diep was dat hij er nooit meer uit ontwaakte.

Onder normale omstandigheden zou hij zich natuurlijk nooit tot een dergelijke moord verlaagd hebben (hij beschouwde gifmoordenaars als gemakzuchtige amateurs), maar met een gescheurde oksel waren de mogelijkheden beperkt en hij begon schoon genoeg te krijgen van de streken van de woestijn.

Hij zou de jongen bij de bron opzoeken en hem wat te drinken aanbieden uit het flesje.

Knappe woestijn die daar nog tussen kon komen.

Wat er daarna precies gebeurde, Zeffirelli zou het nooit begrijpen. Het ene moment zag hij de jongen nog, honderd meter voor hem uit aan het einde van het palmenpad. De moordenaar daalde het zandduin af, zijn hand al reikend naar het flesje in zijn harembroek, hij verloor hem even uit het oog, wat zal het zijn geweest, twintig, dertig seconden, en toen hij op de top van het volgende duin aankwam, zag hij tot zijn verbazing dat de jongen niet meer voor hem liep, maar een heel stuk westelijker. Hij daalde opnieuw een duin af en toen hij weer bovenkwam was van de jongen helemaal niets meer te zien. Erger nog, toen hij zich omdraaide om zich te oriënteren was ook het dorp verdwenen. Zelfs van de bron en het zandiger riviertje was geen spoor meer te vinden.

Hij dwaalde een week, raakte zijn palmladerdak kwijt, verbrandde van top tot teen en kreeg zo'n verzengende dorst dat het louter aan een karavaan die voorbijkwam te danken was dat hij alleen maar een nippje had genomen van het flesje 'Olifantendromen' en hij de rest van zijn leven driebentwintig uur per dag sliep en op kermissen werd tentoongesteld als 'De Zevenstapler'.

V

Het dorp zat met de handen in het haar. De moordenaar was niet bepaald goedkoop geweest en hij had de helft vooruitbetaald gekregen. De andere helft hadden ze als onderpand moeten geven aan een kluisbewaarder aan de andere kant van de woestijn. Pas als er een bewijs was van de moord én de moord door beide partijen was bevestigd, zou de transactie kunnen worden afgerond. Aangezien bij vertraging de commissie van de kluisbewaarder per maand een procent zou toemen was laatstgenoemde weinig genegen het geld terug te geven.

'Maar hij is spoorloos verdwenen!' riep de dorpeling uit die was gestuurd om het geld terug te vragen.

'Heeft u daar bewijzen van?' vroeg de kluisbewaarder.

'Hoe kan ik er nou bewijzen van hebben dat iemand spoorloos is!'

'Dat is uw probleem, vrees ik.'

Ondertussen dreigde in het dorp de door Zilvers schoonheid veroorzaakte gekte volledig uit de klauwen te lopen. Het was allang niet meer alleen de vrouw van de slager die haar kruiken moedwillig kapot sloeg, zodat ze bij Zilver langs kon gaan. Ook andere vrouwen deden het. Zelfs de dorpsoudste trof zijn vrouw op een ochtend met een hamer en een verhit gezicht aan te midden van het vierenveertigdelig servies dat nog van zijn overgrootmoeder was geweest. En het besje was al in de tachtig!

'Er zit maar één ding op,' zei de dorpsoudste. 'De zoon van de pottenbakker moet trouwen. Nadat hij is getrouwd, zullen onze vrouwen, dochters en sommige van onze zonen vanzelf weer bij zinnen komen.' De dorpsraad ruziede vervolgens twee dagen en nachten, want geen enkele vader wilde zijn dochter aan Zilver uithuwelijken. Het was niet alleen dat hij een armoedzaaier was, er hing ook nog een zweem van

bovennatuurlijkheid om hem heen, met pijlen die hem niet konden raken en tapijtvallen die zich zomaar verplaatsten.

'Dat was de wind, sukkels!' riep de ene helft.

'Dat was de wind helemaal niet!' schreeuwde de ander helft. 'En noem ons geen sukkels, sukkels!'

Uiteindelijk, de maan was alweer lang tussen de zandheuvels verdwenen en de haan van het dorp zat zijn keel al te schrapen, stonden de mannen van de dorpsraad halfgek van de slaap tegenover elkaar met getrokken messen, dolken en zwaarden. Het was alleen aan de eraring van de dorpsoudste te danken dat de vergadering niet eindigde in een complete dorpsoorlog.

'Het wordt tijd dat we gaan slapen,' zei hij. 'Ik zal de wetboeken erop naslaan en morgen met een oplossing komen.'

Van slapen kwam niet veel. Hij ploegde de hele dag en de daaropvolgende avond door alle wetboeken heen. En toen de raad zich weer verzameld had, viel hij met de deur in huis.

'We zeggen dat we een bruid van buiten het dorp voor hem gaan zoeken.'

'Hoe gaan we dat in vredesnaam betalen?' vroeg de slager. 'Buitenbruiden worden duur verkocht, dat weet iedereen. En zolang we het geld niet terugkrijgen van de kluisbewaarder...'

'Ik zeg ook niet dat we een buitenbruid gaan zoeken,' onderbrak de dorpsoudste hem kortaf. 'Ik zeg alleen dat we zeggen dat we dat gaan doen.'

Het bleef even stil.

'Wat schieten we daarmee op?' vroeg de slager. 'Dan hebben we een bruiloft met een bruidegom en geen bruid. En iedereen weet wat dat betekent. Of is iedereen Masisha met de Te Kleine Enkel vergeten?'

Nee, natuurlijk niet. Het kwam niet vaak voor dat een woestijnbruid wegliep. Dat had minder te maken met eeuwigdurende liefde dan met

de meterslange ketting waarmee de bruid de week voor de plechtigheid aan haar enkel aan het huis van de bruidegom werd vastgeklonken. Zo ook Masisha met de Te Kleine Enkel, die zou trouwen met de barbier. Maar zij ontsnapte toch, dankzij haar roemruchte lichaamsdeel.

'Indien de buitenbruid is weggelopen,' citeerde de dorpsoudste uit zijn hoofd, 'mogen alle huwbare vrouwen van het dorp zich uitspreken of zij de man willen huwen opdat hem de schande blijft bespaard. De versmade bruidegom mag in een dergelijk geval kiezen welke van de vrouwen hij wenst.'

Er klonk gemor.

'Wat denkt u dat er dan gebeurt?' riep iemand. 'Zo'n mooie jongen!'

'Onze dochters zouden nu al met hem weglopen,' riep een ander. 'Ongetrouwd en al. Sterker nog, onze vrouwen ook!'

'Wij zouden zélf nog met hem weglopen!'

'En wat als onze vrouwen en dochters er die dag niet zijn?' zei de dorpsoudste. 'Wat als we ze op de dag van de bruiloft opsluiten?'

Er klonk weer gemor.

'Zonder vrouwen is de procedure ongeldig,' riep iemand.

'Ik zeg ook niet dat er geen vrouwen aanwezig zullen zijn,' zei de dorpsoudste weer. 'Nou ja, ze zullen er wel zijn. En ook weer niet. En ze zullen zich uitspreken door te zwijgen.'

Van onder hun lelijke borstelige wenkbrauwen keken de mannen elkaar aan. De dorpsoudste stond erom bekend dat hij soms in raad-selen sprak. Maar waar hield orakeltaal op en begon seniliteit?

De dorpsoudste haalde een grote mand tevoorschijn. Er lagen doeken in. Zwarte doeken. En elk van die doeken had een zoom van precies twintig centimeter gevuld met zand.

'De helft van ons verkleedt zich als vrouw. En als de bruidegom vraagt wie met hem wil trouwen, zal het zwijgen ooverdovend zijn.'

Het tumult dat uitbrak neigde naar muiterij. De zwavelachtige geur van een revolve hing in de lucht, maar de dorpsoudste was niet voor

niets al bijna veertig jaar aan de macht. Hij pakte de karwats die in zijn linkerlaars zat, het was er een met leren sliertjes en scherpe kristalletjes aan het eind, en begon met zoveel drift en soepelheid om zich heen te slaan dat er binnen een minuut niemand in de raadszaal was die geen bloedneus, gestriemde wang of blauw oog had.

'Maar wat is het doel van die hele verkleedpartij?' waagde toch nog iemand te vragen. 'De uitkomst zal zijn dat hij nog steeds niet is getrouwd. En het hele doel is toch juist om hem wél te laten trouwen?' Iedereen draaide zich als één man naar de dorpsoudste.

'Het doel van dit alles,' zei de dorpsoudste, terwijl hij kalm zijn karwats terug in zijn laars stopte en het wetboek tevoorschijn haalde, 'is clauseule 1232b.'

Het leven van een dorpsoudste kent niet zoveel triomfen. Wat goed gaat in een dorp wordt als vanzelfsprekend gezien en wat fout gaat is de schuld van de dorpsoudste. En altijd is er gezeur, eindeloos, onop-houdelijk gezeur. Over de erfafscheiding, over een echtpaar dat elkaar het licht in de ogen niet gunt. Gezeur. Gezeur. Gezeur.

De hele nacht had de dorpsoudste over de wetboeken gebogen gezeten, zijn ogen brandend van de slaap. Hij had alle huwelijks wetten gelezen, steeds opnieuw, totdat het hem duizelde. Pas tegen de ochtend, hij hoorde zijn besje in de kamer naast hem hoestend wakker worden, had hij de clauseule ontdekt.

VI

De volgende ochtend arriveerde er een bode uit het dorp. Zilver had net de klei in nieuwe bakken gedaan en deze voorzichtig omgeschept, zodat het fijne zand zich gelijkmatig met het water vermengde, waar door de klei als deze verhit werd ook overal tegelijkertijd en in hetzelfde tempo opdroogde.

Toen hij hoorde dat het dorp een bruid voor hem had gevonden en dat hij over twee dagen zou trouwen, knikte hij alleen maar. Zijn lieve vaders was twee jaren geleden gestorven en had hem niets anders nagelaten dan de pottenbakkerij en zijn inschikkelijke, goedmoedige aard.

De bruiloft werd gehouden in de open woestijn. Zilver was mooier dan ooit: het dorp had hem gekleed in een pauwblauwe tuniek, zijn tanden waren blinkend schoongepoetst met woestijnzand, zijn ogen opgemaakt met kohl en hij droeg een rinkelend belletje om zijn rechtepols, het symbool dat zijn liefde als muziek was.

Het was een ongewoon milde dag. De heuvels van het altijd reizende woestijnzand hadden de kleur van een rijpe perzik. En nu de zon begon te dalen en de schaduwen lang en puntig werden als getrokken messen, kwam er een briesje uit het noorden, een koel, verkwikkend windje.

Er werden fakkels aangestoken. Dorpelingen trokken bij de pottenbakkerij van Zilver met stokken het Kruis van Voorspoed in het zand, opdat het geluk Zilver en zijn bruid kon vinden. Overal knetterden vuren waarop verschillende stoofpotten pruttelden, die de heerlijkste geuren verspreidden.

Zilver stond geduldig op de top van een zandduin te wachten.

'Ai, wat verschrikkelijk,' zei de dorpsoudste, toen ze er vijf uur later nog steeds stonden, het Kruis van Voorspoed alweer verwaaid, de nacht haast voorbij en de buitenbruid nog steeds niet was gearriveerd. Het hele dorp aiaide gloedvol mee. Zilver zag hoe de vrouwen gekleed en gesluierd in hun zwarte doeken kronkelden van rouw over het lot van de versmade bruidegom. Plomp en vierkant zagen ze eruit en hun dans was eerder horkerig dan sierlijk, maar de jonge pottenbakker weet dat aan de vertekening door het fakkellicht.

'Als er een ongetrouwde vrouw in dit dorp is,' riep de dorpsoudste met

donderende stem, 'een vrouw van onbesproken gedrag, die de versma-
de bruidegom de schande wil besparen, laat haar dan onvervaard
naar voren stappen!'

Niemand bewoog.

Het bleef stil, op het belletje aan Zilvers pols na.

'Dan rest ons alleen nog clauseule 1232b,' zei de dorpsoudste.

Zilver zei niets. Dat ergerde de dorpsoudste enorm. Hij had gerekend
op een vraag, zodat hij een plechtige stilte had kunnen laten vallen om
dan pas het antwoord te geven.

'Indien de buitenbruid niet komt opdagen op het huwelijk,' zei de
dorpsoudste korzelig, 'en indien geen van de vrouwen van het dorp de
bruidegom wil aannemen, rest de bruidegom slechts één mogelijkheid
opdat hem eeuwige schande worde onthouden.'

Ditmaal stelde Zilver hem niet teleur. Hij hield zijn hoofd een beetje
schuin, zoals een hondje dat wacht op een bot.

'En die mogelijkheid is...?' vroeg hij.

De dorpsoudste liet de stilte vallen. Een juweel van een stilte. Toen zei
hij:

'Dat hij de woestijn als bruid neemt.'

VII

En dus trouwde Zilver met de woestijn.

'Kijk maar uit, jongen, dat ze je niet tussen de vingers door glipt,'
werd er voortaan geroepen als Zilver voorbijliep met zijn karretje met
potten. En: 'Als elke korrel zand een kind van je is, heb je heel wat
monden te voeden!'

En dan werd er gebulderd van het lachen.

Zilver negeerde de grappen en obscene gebaren die de mannen van
het dorp maakten. Hij ging door met het draaien en bezorgen van pot-

ten en glimlachte. En als hij zat te wachten, streelden zijn handen
gedachteloos het zand.

'Afblijven!' werd er gebruld. 'Eerst het werk, dan het meisje!'

O, wat had het dorp dat magnifiek aangepakt! Niet alleen had men
het probleem van de op hol geslagen vrouwen de kop ingedrukt, niet
alleen had men de jongen zijn plek gewezen en daarmee de schoon-
heid een lesje geleerd, daarnaast had men ook een verhaal waarmee
menig dorpsfeest nog jaren opgefleurd kon worden: het verhaal van de
pottenbakkerszoon die de woestijn als bruid kreeg.

Het was alsof er een grauwe sluier van het dorp getild werd. Iedereen
was in zijn hum, behalve dan natuurlijk de vrouwen, die rouwden in
stilte en lustelozener dan ooit waren, maar ja, die hadden altijd wat.

VIII

De eerste die iets merkte, was de slager. Het gebeurde op een ochtend
toen hij zijn mes wilde wetten op het kleine binnenplaatsje van zijn
huis en winkel. Zilver had zojuist een paar grote potten gebracht, be-
doeld om het geitenvlees in vet in te bewaren. De slager was langs die
potten gelopen, zijn gedachten al bij de geit die hij ging slachten, toen
iets zijn aandacht trok.

In de hoek van de binnenplaats lag door de wind opgehoopt zand. De
afdruk van Zilvers zitvlak was nog zichtbaar. Maar het was niet het
zitvlak dat de aandacht van de slager trok.

Het was een kleine hand, geboetseerd uit zand.

Een kleine sierlijke hand van zand, met de palm naar boven, alsof de
hand je bij de hand wilde nemen. En het merkwaardigste van alles
was dat de slager, die zichzelf in zijn hele leven nog nooit op ook maar
één tedere gedachte had kunnen betrappen, dat die slager zijn eigen
hand ernaar voelde verlangen, nee, húnkeren, alsof het een zelfstandig

wezen was, die mooie, kleine hand vast te pakken en ermee weg te lopen. Maar zodra hij zijn vingers uitstreekte, verkruimelde de zandhand tot stof en woei weg.

De barbier had die middag net zijn zaak gesloten en was bezig de haren bij elkaar te vegen toen hij het in de spiegel zag. Die spiegel was zo oud en verweerd (waar wind en zandkorrels veel aan hadden bijgedragen) dat je nauwelijks erin kon kijken en dat was maar goed ook, want de barbier verstond zijn vak niet heel goed. Er was echter een plekje, rechts onderin, waar het zand niet kon komen.

En daar zag de barbier het spiegelbeeld van een oog. Een klein oog, gevormd in het zand. Een perfect amandelvormig oog, en het leek alsof het oog je volgde, alsof het je aankeek vanuit welke hoek je het ook bekeek, en wist wat je dacht en hoe je je voelde, en alles begreep wat je zei en vooral wat je niet zei.

En de barbier, die nooit had geweten dat één oog dat allemaal kon zeggen, draaide zich met een ruk om en zag nog net hoe de wind het oog verwaaide.

IX

De dorpsoudste kon niet slapen. Het besje naast hem lag te knarsetanden en het was zo heet dat alleen al het optrekken van zijn wenkbrauwen maakte dat hij nog erger begon te zweten. De karwats in zijn laars ving een straal maanlicht. De dorpsoudste kon de kleine barstjes in de leren riempjes zien.

Twee weken waren verstreken sinds Zilver de woestijn als bruid had gekregen en zoals gezegd waren de vrouwen weer hun lusteloze zelf geworden. Maar datzelfde kon niet gezegd worden van de mannen. In vier dagen tijd waren er vijf schermutseelingen geweest. Twee daarvan waren door de gebruikelijke heethoofden veroorzaakt. Niks bij-

zonders. Maar de overige drie... De dorpsoudste wist niet wat hij ervan moest denken. Allereerst was er Hdou, de onnozele kikkervanger met het verstand van een erwt, een man die nooit een vlieg kwaad deed en die op een middag het mes op de keel gezet had van de zoon van de metselaar. Ten tweede was er eerwaarde Zabib, een rechter die jaren in de stad had gewoond en nu zijn oude dag genoot in het dorp. Hij was betrapt toen hij met een verhit rood hoofd stenen gooide naar de barbier. En ten slotte, en dat was nog het bizarste geval, had de dorpsoudste moeten ingrijpen bij een ruzie tussen de Grotbroers, twee broers die aan de rand van het dorp in een grot harmonieus samenleefden. Zo harmonieus dat ze samen één vrouw deelden. Maar om nog onopgehelderde redenen waren ze elkaar midden in de nacht aangevlogen. Bij gebrek aan wapens hadden beiden geprobeerd om de ander te wurgen met de haarvlecht van de vrouw.

En toen de dorpsoudste had gevraagd naar de oorzaak van de ruzie, was het antwoord steeds hetzelfde geweest.

'Zand.'

'Pardon?'

'Zand, hoogluchtige.'

'Jullie wilden elkaar over de kling jagen omwille van... zánd?'

En ze hadden schaaapachtig geknikt, maar verder niets meer gezegd. De dorpsoudste had meteen het gevoel gehad dat de kempfanen iets achterhielden, er had iets heimelijks in hun blikken gezeten, maar hij had geen flauw idee wat dat kon zijn.

De koelte van de naderende ochtend bleef uit. Het besje naast hem vertrok haar gezicht. Het tandenknarsen werd zo luid dat hij het niet meer aanhoren kon. Vroeger had hij weleens een kussen in haar gezicht gedrukt, maar zelfs daarvoor had hij nu de fut niet. Ineens vloegen de muren hem aan. Naar buiten moest hij.

Hij nam de moeite niet zich om te kleden, hij trok alleen zijn laarzen boven zijn nachthemd aan. Schorpioenen doen niet aan nachtrust.

Hij liep puffend de steeg uit, stak het marktpleintje over, slofte onder de nachtschaduw van de enorme palm door, passeerde het huis van de slager, de bakker, hij liep zonder doel of richting, hij had geen enkel plan, alleen maar de behoefte om even te ontsnappen aan de verpletterende hitte, aan zijn huis, zijn knarsetandende besje, misschien wel aan zijn leven als dorpsoudste en het gezeur, gezeur, gezeur.

Waarom hij zich ineens op het palmenpaadje bevond, op weg naar de pottenbakkerij van Zilver, waarom zijn sloffende voeten in de laarzen alert en lichtvoetig werden... hij had geen flauw idee.

Het huis lag in een kom van zand als een slapend, hoekig dier. Van achter het huis klonk een stem.

Er stond een bosje jonge palmen vlak bij het huis. Toen hij zich voorzichtig tussen de palmen wroeg en een blik wierp op wat zich daarachter afspeelde, was het alsof iemand de brand in zijn ingewanden joeg.

Zilver had een bruid van woestijnzand gemaakt. Ze lagen zij aan zij en hij praatte tegen haar, zacht en vertrouwelijk.

De zandbruid lag naakt, uitgestrekt. Het maanlicht gaf haar de kleur van de naam van haar echtgenoot. Het viel niet te ontkennen: Zilver had niet alleen het talent van zijn vader geërfd, hij had hem ook veroverd. Loom lag de zandbruid op haar zij, één arm had Zilver op haar flanken geboetseerd, de vingers van zand, een voor een losjes gedrapeerd over haar dij. Haar haren leken de wind te vangen, bevoren weliswaar als een beeld, maar toch. En de huid... de huid van de zandbruid leek zo zacht als satijn en volkomen gaaf. En haar borsten, haar borsten!

En Zilver praatte en praatte, en de bruid van zand leek naar hem te luisteren.

Natuurlijk was het belachelijk, een man die tegen een bruid van zand praatte. De dorpsoudste kon het bulderende gelach al bijna horen als hij de volgende ochtend verslag zou doen, maar zelf voelde hij zich allesbehalve lacherig. Er ging een steek van jaloezie en verlangen door hem heen, zo fel dat hij bijna door zijn knieën zakte.

Hij wist niet wat sterker was, het verlangen om de zandbruid te bezitten of de jaloezie op het talent van Zilver, de kunde om een vrouw te kunnen maken precies zoals een man zich haar wenste.

Moord is niet verboden in de woestijn. In het wetboek stonden situaties beschreven waarin het gerechtvaardigd was een ander het leven te benemen. Maar de dorpsoudste betwijfelde of je iemand kon doden vanwege zand.

Toch ging zijn hand onwillekeurig naar zijn laars, waar behalve de karwats ook een fijn langwerpige mes in zat, en zijn hart klopte als een bezetene, alsof hij de moord al had gepleegd.

Zilver was intussen tegen zijn zandbruid aan in slaap gevallen, zijn hand over haar hand, heel voorzichtig. De pottenbakker moest weten hoe kwetsbaar ze was, hoe weinig wind ervoor nodig was om haar voor goed te verwaaien. Maar wat dan nog, dacht de dorpsoudste woedend: die snotkerel zou altijd een nieuwe bruid kunnen maken, overal. En ze zou altijd mooi en jong blijven, in tegenstelling tot zijn oude besje, dat gammele, wrakkige stuk verdriet met haar gekmakende geknars.

De dorpsoudste likte aan zijn lippen, hij hijgde zacht. Hij hief het mes hoog op.

Toen verstijfde hij.

Het was haar hoofd.

Hij wist zeker dat het hoofd van de zandbruid helemaal naar Zilver toegedraaid was geweest.

Kon het zijn dat dat hoofd nu een fractie...?

Ach, welnee.

Weer hief hij zijn arm.

En weer verstijfde hij.

Het was de gekmakende hitte.

Het moest de hitte zijn.

Maar waren haar benen zojuist niet gestrekt geweest?

Voor de derde maal hief hij zijn arm met het langwerpige mes. Het was al van zijn vaders vader geweest, en die had ooit gezegd dat het door mensenvlees sneed alsof het kamelenboter was.

Ze zat op haar knieën en keek hem aan.

Haar ogen waren van zand, haar blik en uitdrukking waren van zand, en het kon helemaal niet dat een liggend geboetseerd beeld ineens op haar knieën zat. Hij wist ook niet hoe ze het had gedaan en wanneer. Maar het was een feit.

Het begon te waaien. Heel zacht. En één moment was hij zo dankbaar voor het iele briesje, dat iets van zijn langzaam gek gebraden gedachten kalmeerde, dat zijn eigen zweet verkoelde op zijn huid, zo dankbaar was hij dat hij zelfs een fractie van een seconde de zandbruid vergat, en Zilver, en het mes in zijn hand.

Maar dat moment ging voorbij.

X

En het zand huilde en het brulde en het hishiste, het wervelde omhoog en het tuimelde omlaag, het sloeg alles binnenstebuiten, achterstevoren, het was gekrijts en gefluister tegelijk. En het vulde alle hoeken, alle gaten, het sloeg om zich heen met vlagen die het verstand uit een man sloeg, die zijn huid afstroopte en hem voorgoed de stem benam. En het huilde en het brulde en het hishiste, het nam man en vrouw, have en goed en verzwolg alles.

